

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 12.10.2000
KOM(2000) 638 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

**om vurderingen af programmet for specifikke foranstaltninger og aktioner til at
forbedre adgangen til Japan for varer og grænseoverskridende tjenesteydelser fra Den
Europæiske Union**

INDHOLD

INDLEDNING	3
1. OVERSIGT OVER JAPAN-PROGRAMMERNE	4
2. LEDERUDDANNELSESPROGRAMMET I JAPAN	5
2.1. Resultater af de finansierede kontrol- og overvågningsoperationer.....	5
2.2. Kontraktlige forpligtelser og principper vedrørende sund og effektiv forvaltning	6
2.3. Omkostningseffektivitetsanalyse	7
3. EU's "GATEWAY TO JAPAN"-EKSPORTFREMMEKAMPAGNE.....	7
3.1. Resultater af de finansierede kontrol- og overvågningsoperationer.....	7
3.2. Kontraktlige forpligtelser og principper vedrørende sund og effektiv forvaltning	8
3.3. Omkostningseffektivitetsanalyse	8
4. ORDNINGEN FOR AD HOC-PROJEKTER.....	9
5. KONKLUSIONER.....	9

INDLEDNING

Denne rapport forelægges for Europa-Parlamentet og Rådet i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1035/1999 om Kommissionens gennemførelse af et program for specifikke foranstaltninger og aktioner til at forbedre adgangen til Japan for varer og tjenesteydelser fra Den Europæiske Union¹ (i det følgende benævnt "Japan-forordningen"). I artikel 3, stk. 1, fastsættes følgende: "*Kommissionen forelægger senest den 1. september 2000 en rapport for Europa-Parlamentet med en vurdering af resultaterne af de finansierede kontrol- og overvågningsoperationer. Denne rapport skal også tage hensyn til de kontraktlige forpligtelser og principper vedrørende sund og effektiv forvaltning. Den skal redegøre for resultatet af en omkostningseffektivitetsanalyse.*"

Efter vedtagelsen af Japan-forordningen i maj 1999 og tildelingen af forpligtelsesbevillinger til budgetposten for Japan (B7-851) i juli samme år indledte Kommissionen de relevante procedurer for at udvælge to uafhængige eksterne kontrahenter, der skulle vurdere de to vigtigste programmer, som er omfattet af forordningen, nemlig lederuddannelsesprogrammet i Japan (LUP) og EU's eksportfremmekampagne "Gateway to Japan" (GTJ) Der blev undertegnet kontrakter om vurdering af GTJ og LUP i henholdsvis efteråret 1999 og vinteren 2000; de endelige evalueringsrapporter blev forelagt for Kommissionen i henholdsvis juli og august 2000. De to evalueringsrapporter blev efterfølgende fremsendt til medlemmerne af det rådgivende udvalg, som bistår Kommissionen med at gennemføre de aktiviteter, der er omfattet af Japan-forordningen, og som består af repræsentanter for medlemsstaterne.

Nærværende rapport omfatter de vigtigste konklusioner og resultater af de nævnte endelige rapporter, for så vidt som de havde relevans for de krav, der er fastsat for denne evalueringsrapport i artikel 3, stk. 1, i Japan-forordningen. Resuméet af de to evalueringsrapporter er bilagt denne rapportes engelske udgave.

Denne rapport og de to evalueringsrapporter vil i deres helhed blive offentliggjort på RELEX-generaldirektoratets hjemmeside.

¹ Rådets forordning (EF) nr. 1035/1999 af 11. maj 1999, EFL L 127 af 21.5.1999, s. 1.

1. OVERSIGT OVER JAPAN-PROGRAMMERNE

Det japanske marked anses i vide kredse for at være meget specifikt og krævende, hvilket giver EU's erhvervsliv flere problemer i forbindelse med markedsadgang end i andre industrialiserede lande. Sproglige og kulturelle barrierer, komplicerede distributionsstrukturer og indviklede regler er nogle af de udfordringer, som EU-virksomheder, der ønsker at trænge ind på dette store og vigtige marked, står over for. Med henblik på at bistå erhvervslivet i EU med at overvinde disse vanskeligheder i de tidlige faser af deres markedsførings- og investeringsindsats har Kommissionen udarbejdet og iværksat Japan-programmerne, som supplerer og forøger værdien af medlemsstaternes indsats på det japanske marked. Japan-programmerne består af tre søjler: lederuddannelsesprogrammet i Japan (LUP), EU-eksportfremmekampagnen Gateway to Japan og ordningen for ad hoc-projekter. Ved gennemførelsen af Japan-programmerne bistås Kommissionen af et rådgivende udvalg, som består af repræsentanter for medlemsstaterne.

LUP er et program af 18 måneders varighed, der består af et intensivt fuldtidskursus i japansk i Tokyo i 12 måneder, fulgt af seks måneders praktisk uddannelse i japanske firmaer. I løbet af de 18 måneder gennemføres et sideløbende program med foredrag og seminarer om forskellige aspekter i forbindelse med at gøre forretninger i Japan samt et program med besøg i japanske institutioner og industrianlæg. Dette program har til mål at opbygge en pulje af EU-ledere med de sproglige, kulturelle og erhvervsmæssige færdigheder, som er nødvendige for at kunne fungere i det japanske erhvervmiljø med et godt resultat. Siden programmet blev indledt i 1979, har det bibragt mere end 700 erhvervsledere den kompetence, som behøves for effektivt at bistå deres organisationer med at få adgang til det japanske marked.

Gateway to Japan-kampagnen er en integreret eksportfremmekampagne, der har til sigte at hjælpe europæiske små og mellemstore virksomheder med at introducere deres varer på det japanske marked. Programmet rekrutterer og forbereder EU-virksomheder til deltagelse i sektorudstillinger, handelsmissioner og andre handelsfremmende aktiviteter i Japan. Det gennemføres i nært samarbejde med medlemsstaterne, der yder kommercielle tjenesteydelser til deltagerne (markedsundersøgelser, program for erhvervsmøder, tolkning osv.) gennem deres repræsentationer i Japan. Efter en forsøgskampagne mellem 1990 og 1993 fandt den første Gateway-kampagne sted mellem 1994 og 1996. Den nuværende - anden - Gateway-kampagne, der løber fra 1997 til udgangen af 2000, omfatter 10 forskellige industrisektorer og vil bringe mere end 900 selskaber til Japan i de 34 arrangementer, der vil blive gennemført i denne periode.

Ud over og som supplement til de to ovennævnte programmer yder Kommissionen ad hoc finansiel støtte til europæiske organisationer, som gennemfører aktiviteter på de områder, der er beskrevet i artikel 2, stk. 2, i Japan-forordningen. Aktiviteter, der skal samfinansieres, udvælges typisk gennem en indkaldelse af forslag offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Et af de vigtigste kriterier for udvælgelsen af et projekt er, at mindst fem medlemsstater vil deltage i det foreslåede projekt. Før vedtagelsen af Japan-forordningen svingede den tilbudte grad af samfinansiering fra 10% op til 50% af udgifterne i forbindelse med projektet. I øjeblikket (år 2000) samfinansierer Kommissionen op til et maksimum af 35% af projektets udgifter. Yderligere finansiering kommer typisk fra deltagelsesgebyrer, arrangørerne og/eller

nationale erhvervsfremmeorganer. Da ordningen er tilskudsbaseret, forvaltes udvalgte projekter af modtageren, der aflægger rapport til Kommissionen om resultaterne af aktiviteterne og om brugen af de tildelte offentlige midler.

2. LEDERUDDANNELSESPROGRAMMET I JAPAN

Den uafhængige evaluering af LUP, som Kommissionen indgik kontrakt om med selskabet The Evaluation Partnership, havde til formål at vurdere programmets effektivitet og relevans på grundlag af en analyse af alle afsluttede programmer (LUP 1 til 18). På basis af resultaterne af vurderingen blev selskabet anmodet om at stille forslag til forbedringer af programmets format, varighed, betingelser og indhold. Denne rapport trækker på resuméet af resultaterne af vurderingen, der findes i kapitel 9 i LUP-evalueringsrapporten.

2.1. Resultater af de finansierede kontrol- og overvågningsoperationer

Evalueringsfirmaets hovedkonklusion er, at "LUP-programmet er et meget effektivt politisk instrument, der er højt værdsat af brugerne, og som fortsat er relevant for de problemer, der møder virksomheder, som ønsker at indlede eller udvikle erhvervsvæssige forbindelser med Japan. Det er også et effektivt program, men der er mulighed for forbedringer".

Deltagerne i programmet giver en særdeles positiv bedømmelse af det. Næsten alle (99%) af deltagerne er tilfredse med LUP-programmet, der af 73% beskrives som "meget værdifuldt" og af 26% som "nyttigt". Sponsorvirksomheder og nuværende arbejdsgivere var også meget positive i deres bedømmelse, hvor 97% var tilfredse, idet 62% fandt LUP "meget værdifuldt" og 34% "nyttigt".

Med hensyn til **effektivitet** fandt evalueringsvirksomheden, at LUP er et meget effektivt program, eftersom det grundlæggende når sine mål om at skabe en pulje af EU-erhvervsledere, der har de specifikke sproglige, kulturelle og erhvervsmæssige færdigheder, som er nødvendige for at virke i Japan, og give deres organisationer effektiv bistand til at trænge ind på det japanske marked. LUP anses for at være et vidtspændende værktøj til udvikling af menneskelige ressourcer, og dets enkeltkomponenter er af høj kvalitet. Programmet medfører også en stor værditilvækst, da det gennemføres på europæisk niveau.

Deltagerne i LUP er meget positive med hensyn til den viden og de færdigheder, de har tilegnet sig gennem programmet. 96% af deltagerne mener, at LUP har vænnet dem til erhvervsmæssig praksis og markedskrav i Japan. 88% af deltagerne mener, at de kan være med til at udvikle deres selskabs ekspertise i Japan, og 98% føler, at de nu kan hjælpe deres selskaber med at forstå Japan. 87% føler sig trygge ved at arbejde i den japanske kultur.

Der er bevis for, at LUP har stor indvirkning på deltagernes professionelle karriere og personlige liv. Dette fremgår af, at en stor del af deltagerne bliver i Japan for at arbejde for deres virksomheder i længere tid efter at have afsluttet lederuddannelsesprogrammet. I gennemsnit tilbringes 41% af en deltagers liv i Japan efter LUP, mens deltagerne i gennemsnit har arbejdet med det japanske marked i 61% af deres liv efter programmet. Dette er væsentlige resultater, navnlig når det tages i betragtning, at LUP blev indledt for 20 år siden.

Sponsorvirksomheder og senere arbejdsgivere finder, at lederuddannelsesprogrammet har en positiv indvirkning på selskabernes resultater. Virksomheder mener, at deltagerne i LUP har bibragt deres organisationer en høj grad af kompetence i det japanske sprog (90%) og en høj grad af sikkerhed med hensyn til japanske høflighedsregler, værdier og kultur (94%). Evalueringsfirmaet rapporterede, at der er væsentlige beviser for, at selskaber, som beskæftiger tidligere deltagere i lederuddannelsesprogrammet, og navnlig fra de første programmer, har forbedret deres markedsadgang betydeligt. 95% af deltagerne mener, at de efter at have gennemført programmet kan gøre forretninger med Japan mere effektivt, og omkring to tredjedele af sponsorerne og arbejdsgiverne er positive med hensyn til den rolle, som LUP spiller for udviklingen af deres erhvervsmæssige tilstedeværelse i Japan og forbedringen af adgangen til Japan for deres varer og tjenesteydelser.

Programmets **relevans** var et andet vigtigt spørgsmål, der blev undersøgt. Navnlig blev det vurderet, i hvilken grad programmets mål var relevante for behovene hos de virksomheder i Fællesskabet, der ønskede at overvinde deres vanskeligheder ved at etablere erhvervsforbindelser i Japan. Evalueringen viste, at lederuddannelsesprogrammet fortsat er et hensigtsmæssigt instrument til udvikling af menneskelige ressourcer, der bistår selskaber i EU med at drage fordel af nye forretningsmuligheder i Japan. LUP bidrager fremdeles til at overvinde de praktiske forhindringer for handel og investeringer ved at fordybe deltagerne i de udviklede detaljer ved japansk sprog, erhvervspraksis og kultur. Det bidrager fortsat positivt til at forbedre handelsforbindelserne mellem EU og Japan. Desuden bekræfter vurderingen, at LUP har udbredt støtte fra det japanske og europæiske erhvervsliv, og at programmets unikke position som et politisk instrument gør det til et værdifuldt aktiv for dets vigtigste målgrupper.

Evalueringselskabet konkluderede, at grundlaget for LUP ikke behøves at ændres meget for at passe til den nuværende og fremtidige situation, særlig som et program for udvikling af menneskelige ressourcer der er rettet mod erhvervsledere. Det er klart, at både programmet og dets deltagere gennem årene har været i stand til med held at tilpasse sig de ændrede (økonomiske) forhold i Japan. Lederuddannelsesprogrammet bliver ved med at uddanne kandidater, der er i stand til at fungere i det nye erhvervsmiljø i EU og Japan. Programmet synes derfor at have stor relevans i fremtiden.

2.2. Kontraktlige forpligtelser og principper vedrørende sund og effektiv forvaltning

Bedømmerne rapporterede, at lederuddannelsesprogrammet forvaltes professionelt og effektivt både i Bruxelles og i Kommissionens delegation i Tokyo. Navnlig blev det nævnt, at der var dokumentation for en adskillelse af arbejdsområder mellem de drifts- og finansansvarlige personer, at de vigtigste kontrakter indeholder forsynings- og straffebestemmelser, og at foranstaltninger og udgifter er meget synlige og let kan verificeres. For så vidt angår den løbende vurdering af programmet er det blevet gennemgået hvert fjerde år, og dette er den femte tilbundsgående evaluering. Programmet har desuden et indbygget overvågnings- og justeringssystem baseret på tilbagemeldinger fra deltagere og andre, som danner grundlag for stadige forbedringer. Bedømmerne konkluderede, at der forelå tilstrækkelig dokumentation for, at programmet gennemføres omhyggeligt og i overensstemmelse med principperne for sund og effektiv forvaltning.

2.3. Omkostningseffektivitetsanalyse

Ifølge bedømmerne tyder de indsamlede oplysninger om omkostningerne i forbindelse med programmet på, at aktiviteterne er blevet gennemført inden for det planlagte og aftalte budget, og at enhedsomkostningerne er blevet holdt nede. De gav en positiv vurdering af programmets omkostningseffektivitet, men anførte også, at der var mulighed for begrænsede forbedringer af programmets effektivitet. I denne forbindelse blev det foreslået at øge de variable omkostningers andel, at genoverveje deltagergodtgørelserne og at tilstræbe stordriftsfordele ved at forvalte flere asiatiske uddannelsesprogrammer sammen (f.eks. lederuddannelsesprogrammerne for Japan og Korea). De samlede personale- og administrationsudgifter tegnede sig for 5,3% af programomkostningerne. Dette blev anset for at svare til situationen for andre af Kommissionens centrale rammeprogrammer, og enhedsomkostningerne ved programgennemførelsen ansås for rimelige.

3. EU'S "GATEWAY TO JAPAN"-EKSPORTFREMMEKAMPAGNE

Kommissionen indgik kontrakt med firmaet Inparco Consult srl om at gennemføre en uafhængig midtvejsvurdering af EU's kampagne "Gateway to Japan". Denne undersøgelse havde til formål at vurdere kampagnens effektivitet og om nødvendigt stille forslag til forbedringer.

3.1. Resultater af de finansierede kontrol- og overvågningsoperationer

Rapportens hovedkonklusion er, at "målene for EU's Gateway to Japan-program generelt er nået. Det har ydet støtte til selskaber i alle medlemsstater, og tilbagemeldingen fra selskaberne har været positiv."

34% af de deltagende selskaber har modtaget ordrer som følge af deres deltagelse. I alt handler 60% af de undersøgte firmaer faktisk med Japan, og over halvdelen af dem tilskriver denne virksomhed deres deltagelse i kampagnen (på lang sigt vil disse tal sandsynligvis stige, eftersom de fleste af de selskaber, der ikke i øjeblikket gør forretninger med Japan, fortsat har kontakt med potentielle kunder med henblik på eksport i nær fremtid). Desuden erklærer 26% af selskaberne, at de ikke ville være kommet til Japan uden kampagnen.

15% af de deltagende selskaber har øget beskæftigelsen som følge af deres deltagelse, og hver euro, der er givet ud i forbindelse med programmet, har skabt yderligere investeringer på 3,50 EUR hos de deltagende firmaer på grund af de øgede aktiviteter.

Undersøgelsen påviste, at det er en udbredt holdning, "at EU's Gateway to Japan-kampagne og de dermed forbundne tjenesteydelser opfylder målgruppens behov". Efter evalueringsfirmaets opfattelse er det "næsten universelt erkendt, at den europæiske dimension og identitet er meget nyttig i Japan", og at kampagnen, hvor der også findes tilsvarende nationale programmer, "synes at arbejde rimeligt godt sammen med disse programmer, og at de nationale koordinatore har et godt overblik over hvilke programmer, der passer bedst til bestemte klienter, så de kan udnyttes bedst muligt". I denne forbindelse er deltagelsen af medlemsstaternes handelskontorer i Tokyo blevet højt værdsat, idet mere end 90% af de firmaer, der

svarede, var tilfredse eller meget tilfredse med de tjenesteydelser, der blev leveret af deres nationale handelskontor.

Evalueringsrapporten har også identificeret en række positive følgevirkninger af programmet, såsom kampagnens positive effekt på handelsforbindelserne mellem EU og Japan generelt og den igangværende dereguleringsproces i særdeleshed, dens bidrag til forbedringen af EU's synlighed i Japan og det forbedrede samarbejde mellem europæiske deltagere fra forskellige medlemsstater.

3.2. Kontraktlige forpligtelser og principper vedrørende sund og effektiv forvaltning

Kampagnen vil mere end nå sit mål om at bringe 900 selskaber til Japan, og udgifterne vil ligge meget under det aftalte budget. Det er bedømmernes opfattelse, at "overvågningen synes at være tilfredsstillende. Kommissionen modtager regelmæssige driftsrapporter, regnskaber og rapporter med tilbagemeldinger fra deltagerne." Oplysningerne i disse rapporter er nyttige og anvendes til løbende at finjustere programmet, når det er nødvendigt.

Der er tale om adskilte arbejdsopgaver mellem de finans- og driftsansvarlige personer, og kontrakterne indeholder verificerbare mål med bestemmelser om straf, hvis målene ikke nås. Det hedder i rapporten, at "regnskabsaflæggelsen er klar og skelner klart mellem udgifter til programmets forskellige elementer", og at "der gøres en indsats for løbende at beregne omkostningerne i forbindelse med aktiviteterne."

Bedømmerne anførte i deres konklusion, at EU's Gateway to Japan-program er meget velorganiseret i Japan, hvor deltagerne har bedømt afholdelsen af arrangementer som den mest værdifulde tjenesteydelse, der er leveret af kampagnen. Den centrale organisation i Europa er også "højt anset på administrativt plan og leverer en effektiv tjenesteydelse til nationale kontaktpunkter og Kommissionen."

3.3. Omkostningseffektivitetsanalyse

Selv om bedømmelsesfirmaet ikke har kunnet sammenligne Gateway to Japan med tilsvarende nationale og/eller regionale programmer, er de tal, der er oplyst for kampagnen, opmuntrende. Ifølge vurderingsselskabet har hver euro, der er brugt i kampagnen, hidtil givet de deltagende selskaber et øget salg på 37 EUR.

For så vidt angår det forventede salg har selskaberne i gennemsnit meddelt, at de forventer et øget salg på 820 000 EUR som følge af deres deltagelse. Dette tal er ca. 57 gange større end de gennemsnitlige omkostninger pr. deltager til kampagnen, der anslås til 14 327 EUR. Det er derfor vurderingsfirmaets opfattelse, at "kampagnen har givet et betydeligt afkast af investeringerne for de deltagende selskaber og for kampagnen som helhed."

Der er blevet stillet forslag til forbedringer, navnlig med hensyn til inddragelsen af sektorspecifik ekspertviden i kampagnen og med hensyn til proceduren for udvælgelse af virksomheder. Kommissionen ser frem til at drøfte disse forslag med medlemsstaterne, hvis kampagnen videreføres.

4. ORDNINGEN FOR AD HOC-PROJEKTER

Med undtagelse af en endagskonference om deregulering i Tokyo i december 1999 er der endnu ikke samfinansieret projekter i henhold til ordningen for ad hoc-projekter siden vedtagelsen af Japan-forordningen i maj 1999.

Den 20. april 2000 blev der offentliggjort en indkaldelse af forslag i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*², og de deraf følgende projekter forventes indledt i efteråret 2000. Der kan derfor ikke gives nogen vurdering af ordningen i denne rapport.

5. KONKLUSIONER

Denne rapport konkluderer, at Kommissionens program for specifikke foranstaltninger og aktioner til at forbedre markedsadgangen til Japan for EU-virksomheder har nået sine mål og er blevet gennemført på omkostningseffektiv vis og i henhold til principperne om sund og effektiv forvaltning.

Blandt programmets modtagere (nemlig de unge europæiske ledere, der deltager i programmet, og deres sponsorvirksomheder) er der fortsat en imponerende grad af tilfredshed med programmet for lederuddannelse i Japan, der først blev konciperet i 1979 og bredt anses for at være et "flagskib" blandt Kommissionens programmer. Evalueringen har vist, at programmet er lige så relevant for EU's erhvervsliv i dag som for 20 år siden - en vurdering, der støttes af den vedvarende efterspørgsel efter programmet fra erhvervslivet i EU. Programmets succes og fortsatte relevans blev anerkendt af EU's og Japans ledere på deres seneste topmøde i juli 2000, hvor de konkluderede:

"Japan og EU glæder sig over, at EU's lederuddannelsesprogram i Japan snart har 20 års jubilæum, og anerkender den vigtige rolle, programmet spiller for at styrke de kulturelle og erhvervsmæssige forbindelser mellem Japan og EU. De udtrykker deres stærke støtte til en videreførelse af programmet i fremtiden."³

Der er også stor tilfredshed med Gateway to Japan-kampagnen blandt dens deltagere. Den har bistået mere end 900 europæiske selskaber, især små og mellemstore virksomheder, med at indføre deres firmaer og varer på det japanske marked. Kampagnen har desuden ydet et positivt bidrag til at forbedre de handelsmæssige forbindelser mellem EU og Japan, og den har på meget effektiv vis fremmet et positivt indtryk af EU's erhvervsliv og dets varer i Japan. Med hensyn til sidstnævnte skal det erindres, at de deltagende selskaber anser den europæiske "paraply", under hvilken Gateway præsenterer dem for det japanske marked, for at være en vigtig faktor, som bidrager til deres succes.

Som konklusion finder Kommissionen, at de positive resultater af vurderingen af Japan-programmerne giver al mulig grund til at videreføre dem. Selv om markedsadgangssituationen er blevet forbedret i Japan i de seneste år, finder Kommissionen, at dette program bør forlænges i det mindste en vis tid efter december 2001, hvor Japan-forordningen udløber. Europa-Parlamentet og Rådet drøfter i øjeblikket et forslag fra Kommissionen om bl.a. en fornyelse af retsgrundlaget for Japan-programmerne.⁴ Kommissionen er overbevist om, at nærværende rapport vil bidrage positivt til resultatet af disse drøftelser.

² EFT C 106 af 20.4.2000, s. 6.

³ De fælles konklusioner af 19. juli 2000 fra topmødet mellem Japan og EU i Tokyo.

⁴ KOM(2000) 381 endelig udg. af 23.6.2000.